

Rondblik

Visverwerking - een opvangtraject

H. Drost

Zending en evangelisatie is het vangen van mensen uit de volkerenzee voor Christus. Er zijn heel wat vissers bezig. Er worden ook vissen gevangen..., maar dan?? Er zijn vissers die er nooit over nagedacht hebben wat ze met de vis moeten doen. Als ze eenmaal een vis aan de lijn hebben, weten ze niet meer wat ze ermee aan moeten.... Dat is zo ongeveer de teneur van het boek DE WERKERS VAN HET LAATSTE UUR, dat als ondertitel draagt: *De inwijding van nieuwkomers in het christelijk geloof en in de christelijke gemeente.*

'Het wachten is op de reactie van de oudste zoon, die wordt binnengenodigd om mee te vieren; op de reactie van de werkers van het eerste uur - de gevestigde kerkmensen - die worden uitgenodigd om zich te verheugen in de goedheid van de heer. Die vraag naar een reactie komt op kerkmensen af als wij nadenken over de plaats die wij toetreders gunnen' (p. 107).

Evangelisatie is inwijding

Evangelisatie mag vooral gezien worden 'als een proces van inwijding of initiatie van een niet-christen in de christelijke gemeenschap met God en met elkaar' (p. 187).

Wanneer in dit boek beschreven wordt hoe wezenlijk de gemeente is voor nieuwkomers, zie ik dat als eerherstel voor een bijbelse gereformeerde visie op het belang van de gemeente.¹ Evangelisatie wordt in dit boek gezien als de weg die met mensen wordt gegaan vanaf het eerste contact met de blijde boodschap tot aan discipelschap in de gemeente van het koninkrijk.

Is het waar dat de Nederlandse kerken het zicht kwijt zijn op zo'n totaalconcept van evangelisatie als inwijding in de christelijke gemeente? Het is nogal fors gezegd natuurlijk, maar ik herken het wel. De gebruikelijke evangelisatie(methode) richt zich met name op het vangen en dat kost al zoveel energie, dat je vaak niet toekomt aan het nadenken over opvangen. Natuurlijk is er in het werk wel over nagedacht,² maar er was en is inderdaad te weinig theologische bezinning op wat bijvoorbeeld de intrede van nieuwkomers voor de gemeente betekent.

Selectie

Het is geweldig dat dit boek geschreven is. Ik heb er veel van geleerd. Het is een uitdaging voor iedere gemeente die een hengeltje uit wil werpen in de volkerenzee.... Het boek helpt je goed na te denken over de vraag: wat doen we als God ons zegent met een vangst? Ik hoop dat veel van de visie ook doorvertaald kan worden naar de praktijk van het kerkelijk leven.

Nu kan ik heel veel uit dit boek gaan weergeven. De verleiding is groot omdat er veel goeds in staat. Boeiend vind ik bijvoorbeeld de gedachte dat het bij de 'zwakken' in de Bijbel gaat

over mensen die pas zijn toetreden tot de gemeente. Maar ik wil proberen enkele momenten te noemen, die een rol spelen in het toetredingstraject. Het gaat daarbij om een keus die ik zelf maakte en waar ik dus verantwoordelijk voor ben. In een tweede artikel ga ik in op wat de beschreven visie betekent voor de manier van kerk-zijn.

Welk huis?

De visie op de kerk (hoe je graag wilt dat de kerk zal zijn) bepaalt de benadering van toetreders. Als Gereformeerde Kerken staan we tussen twee uitersten. Aan de ene kant is de lijn van de barmhartigheid in de volkskerkgedachte, zoals de Nederlandse Hervormde Kerk die kent. Simpel gezegd: je kunt kerklid zijn zonder geloof. Aan de andere kant is de heiligheidslijn in de enthousiaste, betrokken evangelische gemeenten. Daar kun je pas meekomen als je bewust gelooft.

In de gereformeerde kerk gaat het om verbond en geloof. Het gaat in de kerk om de beweging van verbond naar geloof om zowel de barmhartigheid als de heiligheid hun plek te geven in de gemeente van Christus. De kinderdoop wijst naar het verbond dat vraagt om geloof. De openbare belijdenis wijst op het geloof als gestalte van het verbond. Dat sluit een verder leren niet uit, maar in. In de gemeente blijft het altijd gaan om het leren, maar het moment van de belijdenis markeert de keus die nodig is om belijdend lid van de kerk te kunnen zijn.

Wat betekent dit nu voor toetreders? De ruimte die het verbond geeft aan - soms onwillige - verbondskinderen, betekent dat we mensen alle ruimte moeten geven om te groeien in geloof. De keus van het geloof die in de gereformeerde kerk gemaakt moet worden om belijdend lid te zijn, betekent dat je van toetreders ook een bewuste en overtuigende keus vraagt. Het gaat in de gereformeerde kerk om geloof.

Traject

Ik zou de volgende momenten willen noemen om een goed programma te hebben voor 'visverwerking'. Dat omvat verschillende fasen die tegelijk als toetsmomenten kunnen functioneren.

1. Kennismaking

Het Evangelie is niet vrijblijvend.³ Wij moeten in onze cultuur ook oppassen voor het feit dat we het niet vrijblijvend presenteren - als een vrijblijvend bod op de overvolle markt van moderne spiritualiteit. Aan de andere kant is er in onze wereld een geweldige angst voor manipulatie en aantasting van de menselijke vrijheid. Kerken en sekten hebben de naam - of je het er nu mee eens bent of niet - die vrijheid niet al te serieus te nemen. Daarom is het belangrijk dat er bij de eerste kennismaking ruimte blijft zonder overheersing of inpalmen. Het gaat erom verlangen naar meer te wekken. Dat betekent praktisch dat je mensen de kans geeft via (nadenken over en lezen van) de Bijbel zelf God te ontmoeten. Waar God ontmoet wordt, smelt alle vrijblijvendheid als sneeuw voor de zon.

Iedere kerk zou bijbels in voorraad moeten hebben om weg te geven. Elke gemeente kan ook bijbelcursussen en/of gespreksavonden aanbieden - zodat mensen de kans krijgen kennis te nemen van de bijbelse boodschap. Zorg dat er een team van bekwame mensen is die deze gasten kunnen opvangen en persoonlijk begeleiden in de keuzes die gemaakt moeten worden.

Hier kan een soort mentoraat al beginnen, zodat iemand een goede begeleiding krijgt op het pad van onderwijs.

Uit ervaring weet ik dat je op die manier altijd een aantal belangstellenden krijgt die met de Bijbel bezig willen zijn zonder direct aan kerklidmaatschap te denken. Dat vraagt van begeleiders geduld. Het is de kunst van het gebed dat op een wijze manier samen te laten gaan met duidelijkheid: uiteindelijk roept God mensen tot zijn gemeente.

2. Verdieping

Op weg met de Bijbel wordt steeds meer op weg naar de kerk. Wanneer mensen bezig zijn met de Bijbel, erediensten gaan bezoeken, de vrijblijvendheid voorbij komen en door Gods inwerking betrokkenheid gaan tonen, moet dat ook gehonoreerd worden. En dan komt de vraag: wanneer doop je iemand of kan iemand belijdenis doen?

Het is belangrijk op de persoon in kwestie te letten. Er zijn mensen die door God veranderd worden en die vragen om de doop. Dan mag je Gods werk niet afbreken. Maar anderen hebben meer begeleiding nodig en te snel dopen betekent dat je iemand opzadelt met een verantwoordelijkheid die hij of zij niet aankan. Er is goede - persoonlijke - begeleiding nodig. Verder is er volstrekte openheid nodig over wat het betekent lid van een gereformeerde kerk te zijn. Mensen moeten eerst de kosten berekenen....⁴ Onderweg zou je iemand een gastlidmaatschap kunnen bieden met een 'verklaring van toewijding', een document (verbonden met een cursus of iets dergelijks), waarin de gemeente haar beleid en visie duidelijk maakt aan nieuwkomers en hun vraagt zich daaraan te verbinden.

Het is daarom belangrijk dat toetreders weten wat de belijdenisgeschriften van de kerk zijn. Om alleen maar te spreken over kernzaken - zoals in het boek gebeurt - is veel te weinig. Je moet wel weten wat je doet als je lid wordt van de Gereformeerde Kerken en dus belooft dat je op de basis van de confessie wilt staan. Mijn ervaring is dat de Nederlandse Geloofsbelijdenis - een document voor buitenstaanders over het gereformeerde geloof - goed te gebruiken is, temeer daar er een eenvoudige versie verschenen is.⁵ In artikel 29 staat bijvoorbeeld een mooie omschrijving van wat een levend kerklid is.

3. Beslissing

Wanneer iemand de beslissing heeft genomen dat hij of zij gedoopt wil worden, volgt er in de Gereformeerde Kerken een gesprek met ambtsdragers. De gemeenteleden die iemand begeleiden bij de eerste stappen op de weg van het geloof, zijn vaak heel enthousiast. Het is ook geweldig als je het mee mag maken, maar juist vanwege het gevaar van al te groot enthousiasme is het goed dat de kerkenraad verantwoordelijk is voor de uiteindelijke beslissing inzake toelating. Dat vraagt van ouderlingen wel wijsheid om in gesprek te gaan met mensen die niet gereformeerd zijn, maar wel die weg op willen gaan. Dat gesprek mag een gesprek zijn van vreugde over Gods werk.

Tegelijk is het de verantwoordelijkheid van de kerk om precies duidelijk te maken wat de verwachtingen zijn ten aanzien van kerklidmaatschap. In het boek wordt een voorbeeld genoemd van een methodistenkerk. Het sprak mij aan hoe aan toetreders wordt 'duidelijk gemaakt wat de verwachtingen zijn ten aanzien van leden: (1) de diensten zo veel mogelijk bezoeken; (2) tenminste met één activiteit meedoen die gericht is op geloofsgroei; (3) een deel

van hun tijd afstaan voor dienst in het Koninkrijk; en (4) geven in verhouding tot hun inkomen, met als doel te komen tot het geven van de tienden.’

Een gereformeerde kerkenraad zal op dat punt duidelijkheid moeten en kunnen verschaffen, want er is naar mijn idee op dit punt niet zo vaak een duidelijk beleid (afgesproken) in onze kerken.

4. Integratie

Op het door God gegeven moment is er de keus: het jawoord is gesproken bij doop en/of openbare geloofsbelijdenis. En dan? Het gaat in de kerk om blijven leren.

Het kerk-zijn is op zich al een leerprogramma - levenslang. Maar er is wel extra zorg nodig voor hen die pas ‘ja’ zeiden. We kennen allemaal de verhalen over jongbelijdende leden die na hun belijdenis in een ‘leeg gat’ vallen. Dat is een zaak van eigen verantwoordelijkheid, maar er is ook de verantwoordelijkheid van de gemeente die te weinig doet en talenten op deze manier verknoeit. Zo laat men na de dag van doop of belijdenis ook nogal eens toetreders aan hun lot over.

Het gaat om blijven leren. Ik leer uit het boek dat het goed is mentoren te hebben die iemand steunen in de verkenningstocht door het kerkelijk leven. Naast mentoren heeft de ouderling een extra verantwoordelijkheid als herder tegenover toetreders. Het is belangrijk cursussen voor jongbelijdende leden te hebben, die samen opgaan met begeleiding van toetreders tot de gemeente. En leren is niet alleen een kwestie van het hoofd, maar ook van handen: laten we erop letten dat nieuwe leden ook werkelijk ingeschakeld worden in de gemeente.

Dit is een eerste artikel n.a.v DE WERKERS VAN HET LAATSTE UUR. DE INWIJDING VAN NIEUWKOMERS IN HET CHRISTELIJK GELOOF EN DE CHRISTELIJKE GEMEENTE, door Stefan Paas (uitg. Boekencentrum, Zoetermeer 2003, 312 pag. ISBN 90 239 1520 8. Prijs €22,50).

Noten:

¹ Zie artikel 26 van de Kerkorde.

² Bijvoorbeeld R. Bijlsma, MEEBELIJDEN EN MEEWERKEN. BEKNOPTE HANDLEIDING VOOR DE CATECHESE AAN HEN DIE TOETREDEN TOT DE GEMEENTE VAN CHRISTUS. Ik schreef ook eens op wat het betekent lid te worden van de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) om nieuwelingen in te wijden en een weg te wijzen; zie H. Drost, GODS HUIS - OPEN HUIS, uitgave Woord & Wereld no. 37, p. 69-75.

³ Zie W. Verboom, DE ALPHA-CURSUS ONDERZOCHT, p.145.

⁴ Zie Lucas 14:28-30.

⁵ IK GELOOF (Steunpunt Gemeenteopbouw).